

Eerste Hulp Bij Ongeloof

EH BO

EERSTE HULP BIJ ONGELOOF

VOOR WIE VRAGEN HEEFT
OVER GOD EN DE BIJBEL

GÁBOR LOCHT

EERSTE HULP BIJ ONGELOOF

Copyright © 2016 Uitgeverij Gideon

Auteur: Gábor Locht

Omslagontwerp: Studio Vrolijk

Redactie: Esther Visser Woord en Beeld

Typografie: Vanderperk Groep

Jaar van uitgave: April 2016

Uitgave: Uitgeverij Gideon, Hoornaar, Nederland

www.gideonboeken.nl

ISBN: 978-90-5999-094-4

Nur: 703, 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

Inhoud

Aanbevelingen	9
Woord van dank	11
Voorwoord door prof. dr. Mart-Jan Paul	13
Deel 1	
Geloven en gezond verstand: een inleiding	15
1. Jouw zoektocht	17
2. Mijn zoektocht	23
3. Sprookjes in de bijbel?	28
4. Wat staat er op het spel?	33
Deel 2	
Feiten en vooroordelen: de beperkingen van wetenschap	39
5. De Bijbel bewijzen?	41
6. Vertrouwen totdat het tegendeel blijkt	45
7. Wetenschappers zijn geen onpartijdige scheidsrechters	49
8. Geloof en wetenschap	55
Deel 3	
De Bijbel beschrijft historische gebeurtenissen	
Voorbeelden uit het Oude Testament (OT)	65
9. Abraham en buitenbijbelse bronnen uit het tweede millennium v.Chr.	67
10. Jakob en buitenbijbelse bronnen uit het tweede millennium v.Chr.	72

11. Het verbond van God met Abraham en buitenbijbelse bronnen	76
12. Vielen de muren van Jericho door een wonder?	80
13. De prijzen van slaven en buitenbijbelse bronnen	83
14. Israëlitische namen en het geloof in één God	87
15. Goliath en het bestaan van reuzen	91
16. Koning Achab en het 'huis van Omri'	96
17. Koning Mesa van Moab	99
18. Koning Hizkia en de komst van de Assyriërs	104
19. Koning Hizkia en de belegering van Jeruzalem	109
20. De gevangene koning Jojachin in Babel	115
21. Het boek Daniël en buitenbijbelse bronnen	119

Deel 4

De Bijbel beschrijft historische gebeurtenissen

Voorbeelden uit het Nieuwe Testament (NT)	127
22. De maagdelijke geboorte	129
23. Het tijdstip van Jezus' geboorte	133
24. De kindermoord in Bethlehem	143
25. Ooggetuigenverslagen in de evangeliën	148
26. De opstanding van Jezus	153
27. Jezus in buitenbijbelse bronnen	159

Deel 5

Vragen over de Bijbel	163
Inleiding	165
28. Was Jezus' Bijbel niet heel anders dan de onze?	167
29. Ontkrachten de Dode-Zeerollen de Bijbel?	172
30. Waarom staan er in de ene Bijbel meer boeken dan in de andere?	180
31. Is het Nieuwe Testament door een keizer samengesteld?	185
32. Had het Evangelie van Judas ook in de Bijbel moeten staan?	189

33. Is het Evangelie van Thomas betrouwbaarder dan het Nieuwe Testament?	195
34. Staan er vervalste brieven in de Bijbel?	197
35. Waarom zijn er van het Nieuwe Testament alleen nog kopieën?	203
36. Bevat de tekst van het Nieuwe Testament veel fouten?	207
37. Is de Bijbel een vrouwonvriendelijk boek?	214
38. Heeft geloof in de Bijbel mensen dom gehouden?	219
Deel 6	
Vragen over God	229
Inleiding	230
39. Hoe kan er een goede God bestaan als mensen lijden?	233
40. Hoe kan er een goede God bestaan als er onrecht is?	234
41. Hoe kan een goede God onrechtvaardige straffen geven?	242
42. Hoe kan een goede God opdracht geven tot genocide?	250
43. Hoe kan een goede God kinderen door beren laten verscheuren?	255
44. Hoe kan een liefdevolle God mensen veroordelen?	261
45. Hoe kan God aan Abraham de opdracht geven om zijn zoon te offeren?	266
Deel 7	
Zoeken en geloven	273
Inleiding	275
46. De liefde van God	276
47. Geloven is zoekend op weg gaan	281
Voor wie meer wil lezen	286
Noten	289
Literatuur	323
Verantwoording illustraties	339
De Bijbel <i>van</i> en <i>voor</i> Israël	340
Over de auteur	343

Aanbevelingen

“Gábor Locht houdt een sterk pleidooi voor de betrouwbaarheid van de Bijbel. Hij toetst talloze bijbelse geschiedenissen op hun historische houdbaarheid en reageert op veelgehoorde bezwaren. Een verstandig, persoonlijk en bovenal toegankelijk boek!”
dr. ir. G. Jeroen de Ridder, universitair docent aan de Faculteit der Wijsbegeerte, VU Amsterdam

“In dit boek neemt Gábor Locht de lezer mee op de zoektocht naar antwoorden op vragen die voor een deel ook de zijne waren. Hij komt uit bij de overtuiging dat de Bijbel een (historisch) betrouwbaar Boek is, het geopenbaarde Woord van de God voor zijn leven. Voor jongeren met geloofsvragen kan dit heel verhelderend zijn!”
drs. Els J. Van Dijk, directeur Evangelische Hogeschool, Amersfoort

“Dit boek neemt de lezer mee naar antwoorden op wezenlijke vragen omtrent Gods bestaan en de Bijbel. Dit zoeken van de schrijver leidde tot veel waardevolle informatie die op toegankelijke, alsook wetenschappelijk verantwoorde wijze wordt (mee)gedeeld en toegelicht. De auteur toont hoe zijn serieuze onderzoek hem bracht tot de overtuiging dat de Bijbel een geloofwaardig boek is en dat de God van de Bijbel volkomen te vertrouwen is.”
dr. Annechiena E.M.A. van Veen-Vrolijk, o.m. docent OT en Hebreeuws aan het Evangelisch College

Woord van dank

Voor het schrijven van dit boek ben ik veel dank verschuldigd aan een aantal personen. Allereerst wil ik de God bedanken Die Zich in de Bijbel geopenbaard heeft. Ik hoop dat ik met dit boek een aantal vooroordelen tegen God en de Bijbel weg kan nemen. Dat ik de mogelijkheid heb gekregen om dit boek te schrijven, ervaar ik als een zegen van Hem.

Ook wil ik een aantal mensen bedanken. Allereerst mijn lieve vrouw Maria, die kritisch commentaar heeft gegeven op mijn teksten en het daarnaast mogelijk heeft gemaakt dat ik vele uren vrij kon maken voor studie en schrijven. Zonder haar zorg voor onze kinderen was het schrijven van dit boek niet mogelijk geweest. Met mijn kinderen (Jedidja, Juda, Prisca en Sem) hoop ik de tijd die ik niet altijd aan hen heb kunnen besteden, weer goed te maken.

Daarnaast wil ik een aantal mensen bedanken die het manuscript van dit boek hebben willen doornemen en hebben willen becommentariëren. Mijn dank gaat uit naar Joost Backer, Koos van Delden, Timo Liefing, mijn vader Harry Locht, Anouk van der Lubben, Mart-Jan Paul, Gertram Schaeffer, Roelof Steenbergen en Ton Stier. Ook wil ik hierbij Esther Visser-den Hertog bedanken, die het manuscript geredigeerd heeft. Met alle suggesties en ideeën is dit boek sterk verbeterd. Uiteraard zijn de onvolkomenheden die ongetwijfeld nog in de tekst zijn aan te wijzen, geheel voor mijn rekening.

Tot slot nog enkele opmerkingen. Ik ben gewend om over Jezus te spreken als 'Here': ik zie Hem als de Koning en Leider van mijn leven. Om dat uit te laten komen, zal ik Hem in de tekst meestal 'Here Jezus' noemen. Tenzij anders vermeld wordt, is er in bijbelcitataten gebruikgemaakt van de Herziene Statenvertaling (HSV).

Gábor Locht

Linschoten, december 2015

Voorwoord

De Bijbel heeft een wonderlijke kracht: in de loop der eeuwen blijkt steeds weer dat mensen tot geloof komen. Zij accepteren de Bijbel als Woord van God. De laatste jaren zijn dat op het zuidelijk halfrond miljoenen mensen. Toch zijn er in onze omgeving ook mensen die hun vertrouwen in de Bijbel opzeggen: zij kunnen niet langer geloven in een boek dat zo veel fouten bevat en waarin mensen allerlei wijzigingen hebben aangebracht. Onze eigen samenleving wordt steeds kritischer en velen keren kerk en geloof de rug toe.

In dit boekje geeft de auteur een selectie van hedendaagse problemen en hij vermeldt ook mogelijke oplossingen. Daarbij vermijdt hij de valkuil om te proberen de betrouwbaarheid van de Bijbel te bewijzen, want dat is onmogelijk. De belangrijkste zaken in ons leven overstijgen de kennis van de wetenschap. Ook het gezag van de Bijbel is niet wiskundig aan te tonen. Wel is het belangrijk om de rol van persoonlijke overtuigingen na te gaan en hun invloed op de manier waarop wij tegen de Bijbel aankijken. Die manier van kijken is nu eenmaal niet neutraal. Dat komt ook tot uiting in de vragen over het Godsbeeld. Hoe kan God goed zijn als er zo veel onrecht en leed op aarde bestaat?

De auteur geeft iets weer van zijn persoonlijke zoektocht en twijfels, maar ook van de vreugde over wat hij gevonden heeft. Daarmee krijgt de lezer een scala van veelvoorkomende zaken in handen. Voor de lezers die dieper op een onderwerp in willen

gaan, is er een royale lijst met voetnoten en literatuurverwijzingen. Toch blijkt uit het slot van het boek dat geloven in God en in Zijn Woord vooral een kwestie is van vertrouwen en van het accepteren van liefde. Dan denk ik ook aan hen die zeggen: 'Ik zou wel willen geloven, maar ik kan het niet.' Een deel van de intellectuele twijfels kan weggenomen worden, maar niet alle. De apostel Paulus beseft dat ons kennen maar gedeeltelijk is. Hij draait het om: niet ons kennen is het belangrijkste, maar dat wij gekend zijn (I Korinthe 13:12). Dus dat er een God in de hemel is Die naar ons omziet. Toch kunnen ook daar twijfels liggen. Wat is het dan goed om in gebed dit ook uit te spreken en te vragen naar de leiding van de Heilige Geest. Hij wil ons leiden in alle waarheid (Johannes 14:17, 26)!

Prof. dr. Mart-Jan Paul

1. Jouw zoektocht

Inleiding

Is er echt een God? En als Hij er is, is de Bijbel een betrouwbare openbaring over Hem? Ik weet niet wat jouw reactie is op deze vragen. Misschien ben je ervan overtuigd dat het antwoord 'nee' moet zijn. Misschien zou je graag willen dat je er 'ja' op zou kunnen zeggen, maar ja, je hebt tegelijkertijd zo veel twijfels. Staan er niet allerlei verhalen in de Bijbel die overduidelijk niet waar kunnen zijn? Neem nou alleen al zoiets wonderlijks als Jona die in een vis zat of Jezus Die over water liep en Wiens moeder tot na Zijn geboorte maagd zou zijn geweest... En er zijn toch allerlei wetenschappers die zeggen dat er fouten in de Bijbel staan? Hoe kan zo'n boek dan Gods Woord zijn? Zijn er niet gewoon veel dingen in de Bijbel verzonnen? Zou het eigenlijk erg zijn als dat zo zou zijn? Is de Bijbel alleen waardevol als hij van A tot Z historisch betrouwbaar is? En stel dat de Bijbel historisch gezien wel zou kloppen, dan blijven er nog heel wat andere vragen over. Wíl je bijvoorbeeld wel geloven in een God Die volken liet doden, zoals in de Bijbel beschreven wordt?

Dergelijke twijfels heb ik ook gehad en af en toe heb ik ze nog weleens. Een aantal jaren geleden heb ik alles wat met God en de Bijbel te maken had bijna vaarwel gezegd, juist door dit soort twijfels. Toch ben ik ervan overtuigd geraakt dat God er is; dat Hij leeft; dat Hij goed is en dat je kunt bouwen op wat Hij in de Bijbel geopenbaard heeft. En om gelijk maar open kaart te

spelen: ik hoop dat ik met dit boek een aantal vooroordelen tegen God en de Bijbel weg kan nemen.

Grote delen van de Bijbel worden gepresenteerd als historische verslaglegging, en ik ben ervan overtuigd dat er heel zinnige argumenten zijn om te geloven dat die verslaglegging betrouwbaar is: je hoeft 'je kop niet in het zand te steken' om dat te willen geloven.

In een aantal hoofdstukken van dit boek zal ik historische en archeologische gegevens bespreken die overeenstemmen met de historische gegevens die de Bijbel noemt. Daarnaast zal ik echter ook ingaan op kritische geluiden over de Bijbel. Er zijn wetenschappers die beweren dat de Bijbel een boek vol menselijke verzinsels is. Hun publicaties zijn er wellicht de reden van dat veel mensen aan de betrouwbaarheid van de Bijbel twijfelen. De vraag is daarom: zijn de conclusies van die wetenschappers echt zo overtuigend?

Het is daarbij niet mijn bedoeling om allerlei gedetailleerde discussies tussen wetenschappers weer te geven. Je zou daar waarschijnlijk toch slechts een 'welles-nietes' gevoel bij gekregen hebben. Wat ik echter wel zal doen, is proberen duidelijk te maken hoe het komt dat je met *dezelfde* gegevens in de hand (bijvoorbeeld archeologische vondsten) vaak *verschillende* standpunten kunt verdedigen – standpunten die in beide gevallen wetenschappelijk te verantwoorden zijn. Dat heeft gedeeltelijk te maken met het feit dat archeologische gegevens vaak voor meerdere uitleggingen vatbaar zijn, maar ook met het feit dat geen enkele onderzoeker neutraal kijkt. In elk wetenschappelijk onderzoek – maar met name waar onderzoek te maken heeft met religieuze of wereldbeschouwelijke vragen – spelen de geloofs-overtuigingen van de wetenschapper mee in zijn uitleg van 'de feiten'.

Wil ik nu bewijzen dat de Bijbel historisch juist is en dat mijn uitleg van 'de feiten' de beste is? Nee. Je kunt met wetenschappelijk onderzoek maar een heel beperkt aantal dingen bewijzen.

Het is niet mogelijk om te bewijzen dat de Bijbel een geschrift met menselijke verzinsels is. Je kunt niet bewijzen dat het onmogelijk is dat God in de Bijbel spreekt. Net zomin krijg je van mij in dit boek een bewijs dat de Bijbel Gods Woord is. Je krijgt echter wel argumenten in handen waaruit blijkt dat het helemaal niet onredelijk is om te geloven dat de Bijbel Gods openbaring aan de mensen is.

Waar het om gaat

Zoals gezegd, wil ik je in dit boek niet zozeer overtuigen van 'mijn gelijk'. Dat veronderstelt namelijk een soort loopgravenoorlog waarin 'meneer X' het fout en ik het juist zou hebben. Ik wil je uitnodigen om met mij mee te denken. Ik hoop dat het je duidelijker wordt waar nu precies de bezwaren tegen God en de Bijbel kunnen liggen en of die bezwaren wel zo onoverkomelijk zijn als vaak wordt beweerd. In mijn eigen zoektocht heb ik gemerkt dat die bezwaren in redelijke argumenten *leken* te liggen ('Op grond van feiten en verstandig nadenken kan de Bijbel gewoon niet waar zijn'), terwijl mij later duidelijk werd dat dit niet het geval was. Het is helemaal niet onredelijk om te geloven dat de Bijbel Gods Woord is, en er zijn eigenlijk geen gegevens die mij zouden dwingen om niet in God te geloven.

De kern van de vragen over God en de Bijbel zou weleens helemaal niet op het vlak van redelijke argumenten kunnen liggen, maar op een vlak waar heel persoonlijke motieven meespelen. Misschien heb je nare ervaringen met christenen in je omgeving, waardoor je zeker niet wilt worden zoals zij. Maar misschien ken je wel een christen die je juist graag als voorbeeld zou willen nemen. Misschien hecht je erg aan je eigen onafhankelijkheid en heb je aarzelingen om te geloven dat er een God zou zijn naar Wie je zou moeten luisteren. Maar het kan ook zo zijn dat je het gevoel hebt dat je leven is vastgelopen, waardoor je misschien juist graag wilt geloven dat er een God is Die luistert. Misschien

heb je familie die het belachelijk vindt om te geloven en wil je solidair met hen blijven. Of misschien is het in jouw omgeving juist *not done* om toe te geven dat je soms aan de betrouwbaarheid van de Bijbel twijfelt. Zodoende kun je bang zijn om je familie te verliezen als je over je twijfels spreekt.

Hoe het bij jou ook is: ik ben ervan overtuigd dat dit soort overwegingen veel bepalender is voor de vraag of je in God kunt geloven, dan de vraag of de Bijbel historisch gezien wel klopt. Voordat op die overwegingen teruggekomen kan worden, moet het eerst duidelijk zijn dat het niet vreemd is om de Bijbel te zien als een historisch betrouwbare openbaring van God. Eerst moet helder zijn of je mensen zoals ik, die geloven dat de Bijbel betrouwbaar is, kunt zien als serieuze gesprekspartners en niet als mensen die niet goed bij hun verstand zijn. Dit boek is daarom een pleidooi voor de betrouwbaarheid van de Bijbel en de God Die daarin wordt geopenbaard. Ik zal proberen een aantal vooroordelen tegen God en de Bijbel weg te nemen. Hopelijk verheldert dit waar jouw eigen vragen liggen en kan ik je enkele antwoorden aanreiken die voor jou overtuigend zijn.

Voor wie dit boek bedoeld is

Dit boek is bedoeld voor iedereen die zich een mening wil vormen over de vraag of de Bijbel een geloofwaardig boek is. Een open houding is daarbij onmisbaar. Je zou namelijk ook bij voorbaat al kunnen zeggen: 'Daar heb je weer zo'n dwaas boek van iemand met het belachelijke, achterhaalde standpunt dat de Bijbel een echte openbaring van God is.' Wanneer je met die houding gaat lezen, zal ik je waarschijnlijk niet overtuigen, simpelweg omdat je standpunt van tevoren al vaststaat. Het heeft in dat geval dan ook weinig zin om dit boek te lezen.

Tijdens het schrijven heb ik vooral twee groepen lezers in gedachten gehad. Enerzijds lezers die serieus willen overwegen of de Bijbel Gods Woord zou kunnen zijn. Lezers die ik zie als

‘welwillende sceptici’.^[1] Daarnaast hoop ik lezers aan te spreken die graag willen geloven in God en de Bijbel wel zouden willen zien als Gods Woord, maar die eraan twijfelen of dat wel vol te houden is. Kortom: de groep van twijfelende gelovigen.

Beide groepen twijfelen eraan of ze de Bijbel wel kunnen geloven, en je zou beide groepen daarom ‘ongelovigen’ kunnen noemen. Ik bedoel dat niet negatief. De uitdrukking past bij iemand, wanneer hij niet weet of hij het allemaal wel kan geloven. Zo sprak Jezus bij één van Zijn verschijningen ook Zijn leerling Thomas aan als ongelovige, toen hij eraan twijfelde of Jezus wel echt was opgestaan (Johannes 20:27). Twijfel en ongeloof liggen dicht bij elkaar. Vandaar dat dit boek de titel gekregen heeft: *Eerste Hulp Bij Ongeloof*. Je zou ook kunnen zeggen: dit boek is voor twijfelaars.

De opzet van dit boek

Veel hoofdstukken in dit boek zijn oorspronkelijk verschenen (in soms iets andere vorm) als artikelen in *Israël en de Bijbel Magazine* (het opinieblad van *Stichting Israël en de Bijbel*). Ze zijn bewust kort gehouden, om het boek vlot leesbaar te houden. Dat heeft als na-deel dat argumenten voor sommige lezers misschien wat te ‘kort door de bocht’ gepresenteerd worden. Om deze lezers tegemoet te komen, zijn in noten verwijzingen te vinden naar verdere literatuur. In die literatuur wordt uitgebreider onderbouwd wat ik slechts kort kan bespreken. Ondanks dat is dit echter zeker niet het meest complete boek dat je over de betrouwbaarheid van de Bijbel zou kunnen lezen. Er zijn vele onderwerpen die ook nog behandeld hadden kunnen worden. Dit boek geeft je echter wel belangrijke argumenten in handen die mijzelf hebben geholpen om een standpunt in te nemen. Ik hoop dat ze jou ook zullen helpen.

Bij een boek over de geloofwaardigheid van de Bijbel zullen sommige lezers misschien een hoofdstuk over de evolutietheorie

en het geloof in de schepping verwachten. Op die vragen ga ik in dit boek echter niet in. Ik heb mij bewust beperkt tot vragen uit mijn eigen vakgebied (geschiedwetenschap en theologie). Bovendien zijn er over vragen rond evolutie en schepping al vele boeken op de markt.

De meeste hoofdstukken in dit boek zijn ook los te lezen. Het is echter wel aan te raden om vooraf de rest van deel één en deel twee te lezen. Naar hoofdstukken uit die delen wordt namelijk regelmatig terugverwezen.